

Σάββας Στρούμπος

Σώμα, μήτρα γέννησης επαναστατικών δυνατοτήτων

Για να τελειώνουμε με τη σφαγή του σώματος του Φελίξ Γκουατταρί

21/01/2023

«Κάθε έφοδος προς τον ουρανό προϋποθέτει μια τολμηρή κάθοδο ως τα μύχια της ανθρώπινης δομής», τονίζει ο σκηνοθέτης Σάββας Στρούμπος για την περφόρμανς «Για να τελειώνουμε με τη σφαγή του σώματος»

"Το κείμενο του Φελίξ Γκουατταρί "Για να τελειώνουμε με τη σφαγή του σώματος" αποτελεί ένα οργισμένο πολιτικό και φιλοσοφικό маниφέστο, που εμπνέεται από τις εξεγερσιακές ενορμήσεις του Μάη του '68. Θέτει στον πυρήνα του αγωνιώδους προβληματισμού του συγγραφέα το ανθρώπινο σώμα ως τόπο εγγραφής όλων των τραυμάτων της καπιταλιστικής ανθρωποφαγικής πανούκλας, αλλά και ως μήτρα γέννησης όλων των απελευθερωτικών και επαναστατικών δυνατοτήτων, ατομικά και συλλογικά.

Δεν πρέπει να αντιληφθούμε το σώμα με την τρέχουσα ή και πεπερασμένη κοινωνική έννοια της σάρκας και των οστών. Το σώμα στον Γκουατταρί είναι το έδαφος από όπου εκπορεύεται η επιθυμία σε όλες τις εκδηλώσεις και τις μορφές της. Όπως πολύ χαρακτηριστικά γράφει στο κείμενο, «η επαναστατική συνείδηση είναι κάτι θολό αν δεν τοποθετείται εντός ενός επαναστατικού σώματος, με άλλα λόγια, εντός ενός σώματος που παράγει την ίδια του την ελευθερία». Πιστεύω ότι η φράση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία για κάθε άτομο που δρα και σκέφτεται προς την κατεύθυνση της ανθρώπινης χειραφέτησης δια μέσου της επαναστατικής οδού. Κάθε έφοδος προς τον ουρανό προϋποθέτει, αν δεν συνεπάγεται, μια τολμηρή κάθοδο ως τα μύχια της ανθρώπινης δομής. Και αντίστροφα, αυτό το κοίταγμα πίσω και μέσα, δεν μπορεί να ανοίξει κανέναν απελευθερωτικό δρόμο από ψυχοπνευματικής άποψης χωρίς μια συνειδητή επαναστατική δράση στον κοινωνικό στίβο. Ας μην ξεχνάμε ότι ο αγώνας για την κοινωνική επανάσταση είναι την ίδια στιγμή αγώνας για τον καθολικά ελεύθερο άνθρωπο, τον άνθρωπο που είναι σε επαφή με

το άπειρο δημιουργικό δυναμικό που κρύβει μέσα του, το οποίο ευνουχίζεται, καταστέλλεται και διαστρέφεται από πολλαπλούς ορατούς και άορατους μηχανισμούς πραγματοποίησης και αλλοτρίωσης του ανθρώπου από τον καπιταλιστικό Λεβιάθαν.

Ο Γκουατταρί βλέπει την ελπίδα στη δυνατότητα της ανθρώπινης συνύπαρξης μέσα από την πλήρη απελευθέρωση της επιθυμίας, σε βαθμό τέτοιο που να καταργούνται όλοι οι ηλικιακοί, φυλετικοί και έμφυλοι φραγμοί, που να αποδομούνται όλα τα κοινωνικά στερεότυπα και οι εξουσιαστικές δομές. Η θέση του συγγραφέα –και σαφώς η δική μας– είναι σαφής: «Θέλουμε ν' αφήσουμε τις δονήσεις να περάσουν ανάμεσά μας, ν' αφήσουμε τις ενέργειες να κυκλοφορήσουν, να επιτρέψουμε στις επιθυμίες να συγχωνευθούν, ώστε όλοι μας να δώσουμε την εξουσία στη φαντασία, στην έκσταση». Μια πραγματιστική σκέψη θα θεωρήσει όλα αυτά ουτοπικά ονειροβατήματα. Και όμως... η ουτοπία στον Γκουατταρί είναι πεισματικά συγκεκριμένη και χειροπιαστή. Μάλιστα, ο συγκεκριμένος συγγραφέας δεν απέκλινε ποτέ από το κεντρικό πρόταγμα του Μάη, τον επαναστατικό μετασχηματισμό της ζωής σε όλες τις μορφές της, σε όλες τις εκδοχές της, ατομικά και συλλογικά.

Στην παράστασή μας συμμετέχουν η Έλλη Ιγγλίζ, ηθοποιός της ομάδας Σημείο Μηδέν εδώ και εννέα χρόνια και η Άννα Μαρκά-Μπονισέλ, ηθοποιός της ομάδας εδώ και τέσσερα χρόνια. Είναι γνωστό ότι στον τρόπο της δουλειάς μας το ανθρώπινο σώμα αποτελεί τον βασικό τόπο της δημιουργίας. Από την άποψη αυτή, το κείμενο του Γκουατταρί υπήρξε για εμάς μεγάλη έμπνευση από την πρώτη στιγμή που ήρθαμε σε επαφή μαζί του. Οι δύο ηθοποιοί-περφόρμερς δεν προσπαθούν να ερμηνεύσουν το κείμενο με την κλασική έννοια. Αναμετρούνται μαζί του και την ίδια στιγμή γίνονται αγωγοί των δονήσεών του. Στην παράστασή μας δεν υπάρχουν καθόλου σκηνικά, κοστούμια, μουσική, φωτισμοί ή οτιδήποτε άλλο θα μπορούσε να θυμίζει θεατρική παράσταση. Τα πάντα όλα εκπορεύονται από τα σώματα των δύο ηθοποιών. Εμείς επιμένουμε στην προσπάθεια ο ίδιος ο ζωντανός άνθρωπος να επανατοποθετηθεί στο κέντρο της θεατρικής πράξης ως δημιουργός των όρων της ζωής του."